

Bundesarchiv, Bild 183-1985-0123-027
Foto: o. Ang. | 1945

HITLERS UNDERJORDISKE RAKETFABRIKKER

1. og 2. Verdenskrig og Den Kolde Krig

- SS-borgen Wewelsburg
- Tunnellerne og kz-lejren Dora-Mittelbau, hvor V1 og V2 blev produceret
- Besøg i Weimar
- Grenzlandmuseum Eichsfeld, Teistungen
- Reichsakademie für Jugendführung Braunschweig
- Luftbrückemuseum Fassberg
- Panzermuseum Munster
- Kz-lejren Buchenwald

På ganske få dage får du en stor historie præsenteret.

Underjordiske raketproduktionsanlæg for V1 og V2, Wewelsburg, Dora-Mittelbau. Uddannelsesakademi for unge naziledere. Panzermuseum Munster og Den Kolde Krig. Du ser, hvor man uddannede en del af Det Tredje Riges håbefulde ungdom, og du ser

det helt modsatte: et sted hvor i tusindvis af fanger døde under arbejdet i den nazistiske krigsmaskine.

AFGANG

16.- 19. oktober 2025 med rejseleder Poul Grooss, Kommandør

PRISER

5.985

Depositum: 2.500 kr.

KORT DAGSPROGRAM

Du ser, hvor man uddannede en del af Det Tredje Riges håbefulde ungdom, og du ser det helt modsatte: et sted hvor i tusindvis af fanger døde under arbejdet i den nazistiske krigsmaskine, i tunnellerne, hvor V1 og V2 blev fremstillet, du besøger et museum for de allieredes luftbro til det indesluttede Berlin i 1948, og du oplever en sand kavalkade af panserkøretøjer fra næsten et helt århundrede. Og du oplever Kz-lejren Buchenwald, hvor mange danske politifolk sad fangede.

Fantastisk mange indtryk på samme rejse!

Dag 1: Wewelsburg

Dag 2: Dora-Mittelbau og tunneller ved Nordhausen. DDR Grænsemuseum Teistungen

Dag 3: Kz-Buchenwald. Weimar. Braunschweig

Dag 4: Fassberg. Deutsche Panzermuseum Munster

UDFØRLIG REJSEBESKRIVELSE

DAG 1: WEWELSBURG.

Afgang i busser fra hhv. Aalborg og Københavns hovedbanegård kl. 4.30. Opsamling undervejs langs motorvejen mellem Aalborg-Kolding og mellem København og Kolding. Specifikt sted og tidspunkt informeres der om ved tilmelding. Busserne mødes ved Rasteplads Hylkedal Vest 7.30.

På vores tur sydpå i Tyskland når vi midt på eftermiddagen frem til Wewelsburg. Borgen var under nazismens SS-ordensborg og tænkt som germanerkultens centrum, som skulle være det åndelige udgangspunkt for verdensherredømmet. Her havde Heinrich Himmler sit private kontor, og i borgers krypt skulle SS' vigtigste rituelle handlinger foregå. Borgen er i dag museum og vandrehjem. Udover krypten er der ikke mange synlige spor af borgens SS-fortid, men der er åbnet et spændende museum, der fortæller om SS og borgens funktion. Vi overnatter 2 nætter ved Nordhausen og Hitlers underjordiske raketfabrikker.

DAG 2: DORA MITTELBAU OG TUNNELLER VED NORDHAUSEN

Vi kører til de tidligere underjordiske produktionsanlæg, Dora-Mittelbau, hvor V1 og V2 blev produceret. Dora-Mittelbau var også navnet på den kz-lejr, hvor arbejderne i raketfabrikkerne boede. Vi besøger tunnellerne og området, hvor kz-lejren lå. Det var de allieredes bombardementer af raketfabrikkerne ved Peenemünde, der skabte behovet for underjordiske anlæg. Produktionen flyttede til de store tunneller ved Nordhausen, og en kz-lejr blev anlagt med plads til 12.000 tvangsarbejdere. Vi får en detaljeret rundvisning med adgang til de underjordiske anlæg.

Vi slutter dagen med besøg på det spændende DDR Grenzmuseum, der er indrettet i den gamle grænsebygning. Dele af området er bevaret med vagttårne og afspærringer.

Efter besøget kører vi til vores hotel.

DAG 3: BUCHENWALD

Efter morgenmad kører vi til kz-lejren Buchenwald. Lejren blev etableret i 1937. I løbet af lejrens historie husede den ca. 250.000 fanger, hvoraf ca. 50.000 omkom. Der var tilknyttet ca. 130 udkommandoer, hvor fangerne arbejdede for tysk industri. Der blev også udført talrige forsøg på fanger af lejrens SS-læger. Det arresterede danske politi sad en overgang i Buchenwald.

Inden vi besøger lejren, ser vi den imponerende mindepark, etableret i DDR-tiden. Vi spiser frokost i Weimar lige op ad det bevarede Gauforum, et typisk eksempel på nazistisk gigantbyggeri. Vi fortsætter til Braunschweig, hvor vi besøger det imponerende

”Reichsakademie für Jugendführung” og en bydel bygget helt efter nazistiske idealer og udformning. Derefter kører vi til vores hotel.

DAG 4: FASSBERG. DEUTSCHES PANZERMUSEUM MUNSTER

Vi forlader hotellet efter morgenmad og fortsætter til Fassberg, hvor vi besøger Luftbrückemuseum. Museet beskriver de dramatiske begivenheder, da den sovjetiske besættelsesmagt i østzonen spærrede for al vej- og jernbanetrafik fra vest og til Berlin i perioden juni 1948 til oktober 1949.

Ikke langt derfra ligger Deutsches Panzermuseum Munster. Vi besøger museet, som i 5 haller viser det tyske panservåbens udvikling fra 1916 til vore dage. Udstillingen er bygget op i perioder og temaer og indeholder panservogne fra stort set hele det tyske panservåbens historie, også pansertyper fra DDR's nationale folkearmé.

Efter besøget fortsætter vi mod grænsen. Vi regner med at være i Fredericia kl. 18.30 og i Aarhus kl. 20.

I PRISEN ER INKLUDERET

- Busrejse i **** moderne langtursbus
- Overnatning på gode, centralt beliggende hoteller med bad og toilet på alle værelser
- Morgenmad ifm. hotelovernatninger og aftensmad 2 dage
- Entréer til alle de i programmet nævnte museer og samlinger
- Alle udflugter og arrangementer
- Alle skatter og afgifter
- Historiskkyndig rejseleder

Tilkøbsmuligheder:

- Enkeltværelse: kr. 1.000

OPSAMLINGSTEDER

På vores hjemmeside, på cultours.dk/opsamlingssteder, kan du se, præcis hvor bussen samler dig op når du er på busrejse med Cultours.

Det er vigtigt, at du står det rette sted, på det rette tidspunkt, da turen ellers bliver forsinket. Har du problemer med at finde os kan du altid kontakte os via det telefonnummer du har modtaget med din slutmail.

VIL DU VIDE MERE OM HITLERS UNDERJORDISKE RAKETFABRIKKER? LÆS MED HER

WEWELSBURG

Slottet Wewelsburg er nu bl.a. et vandrerhjem. Det blev oprindeligt opført af en fyrste mellem 1603 og 1609 og har en meget speciel trekantet udformning med et tårn i hver af de tre spidser.

I 1934 havde Heinrich Himmler fået kig på slottet. Det skulle være eliteskole og rumme SS-ordenens spirituelle center efter ide om bl.a. den nordiske mytologi og Kong Arthur og de 12 riddere om det runde bord. Der skulle fx indrettes kultrum, hvor det centrale rum var en særligt indrettet krypt med specielt lysindfald og en "Obergruppenführersaal" med 12 søjler og SS-runer som gulvmosaik i det grønne marmorgulv. Byggeriet blev aldrig færdigt, og Himmler beordrede borgen sprængt bort, inden de allierede ville nå frem til den. Det lykkedes ikke helt, og genopbygningen viser dig tydeligt "den sorte ordens borg".

Ombygningen fra slottet Wewelsburg til ordensborgen Wewelsburg skete med arbejdskraft fra den nærliggende kz-lejr, Niederhagen, en arbejdslejr oprettet med slottets ombygning som formål. Der var tale om den mindste af de nazistiske kz-lejre, en af Sachsenhausens udelejre. Den lå øst for Wewelsburg og nåede i alt at huse omkring 3.900 fanger, hvoraf mange var Jehovas Vidner. Ca. en tredjedel overlevede ikke.

WEIMAR

Besøg i Weimar, hvor forfatningen, der afløste det tyske kejserdømme, blev vedtaget d. 11. august 1919. Vi ser på den charmerende by, hvor mange tyske personligheder bl.a. Goethe har boet.

REICHSAKADEMIE FÜR JUGENDFÜHRUNG BRAUNSCHWEIG

24. januar 1936 blev grundstenen lagt til et akademi for uddannelse af unge ledere i den nazistiske ideologi, den højeste uddannelse af hitlerjugend, Reichsakademie für Jugendführung Braunschweig. Du står foran et pompøst bygningsværk.

De rent nazistiske kendetegn er væk, men byggestilen taler sit tydelige sprog. Bygningen blev taget i brug i februar 1938, og ca. 1½ år senere var første årgang uddannet. I oktober 1944 blev Braunschweig udsat for kraftigt bombardement fra RAF, og meget af byens centrum blev ødelagt.

LUFTBRÜCKEMUSEUM FASSBERG

I slutningen af 1933 begyndte i al hemmelighed anlæggelsen af en flyveplads mellem Munster og Celle. Jordbundsforholdene var ikke de bedste, men det problem blev løst, og d. 1. april 1934 kunne de første maskiner tage pladsen i brug. I 1938 bar flyvestationen navnet "Grosse Kampffliegerschule 2". Gennem krigsårene fortsatte byggeriet på flyvestationen, for størstedelens vedkommende udført af 200 russiske tvangsarbejdere fra bl.a. kz-lejren Bergen-Belsen. Fra 1943 blev stationen stadig hyppigere angrebet af lavtgående fly, og dette var en af årsagerne til beslutningen om udflytninger og ændringer. I april 1945 blev flyvestationen først kraftigt bombet og få dage senere erobret af de engelske styrker.

Når du står her, er det dog ikke disse voldsomme begivenheder, der fokuseres på, men en historie om tiden efter 1945.

Der var mange øst-vestlige kontroverser omkring det delte Tyskland efter afslutningen af 2. Verdenskrig. Bl.a. diskussionen om valuta. I vestzonerne indførtes d. 20. juni 1948 en ny valuta, D-marken, som få dage senere også blev indført i det delte Berlins vestlige del. Det var lodret imod russernes ønske, og som en magtdemonstration gennemførte de derfor en total blokade af alle former for trafik på den eneste vestlige adgangsvej til byen. Fra d. 23. juni 1948 var Berlin reelt under sovjetisk belejring.

De vestlige allierede var dog ikke til sinds at opgive den tyske hovedstad, og en helt exceptionel aktion så dagens lys: en luftbro der skulle forsyne en befolkning på mere end 2½ million indbyggere med brændsel og mad. I løbet af næsten et helt år lykkedes det at gennemføre 277.000 flyvninger og fragte omkring 1,8 millioner tons varer,

brændstof, medicin, mad, tøj osv. til de indesluttede berlinere. Det er en af denne luftbros baser, du står på i Fassberg.

RAKETENWERKE DORA MITTELBAU OG NORDHAUSEN

Det var meningen at V1 og V2, førerløse fly og raketter, Tysklands vidundervåben udtænkt af Wernher von Braun, skulle bringe landet sejr i 2. Verdenskrig. Det gik ikke helt som planlagt som, og for at sikre produktionen stod det ret hurtigt klart, at det sikreste sted at fabrikere disse skræmmende våben var under jorden. Arbejdskraften var billig, rigelig og lige ved hånden, og en udkommando fra kz-lejren Buchenwald, Dora Mittelbau, blev oprettet i 1943.

Når du besøger stedet, forstår du, hvorfor det fik tilnavnet "Helvede i Dora". Vilkaarne her er ganske ubeskriveligt forfærdelige! I flere måneder ad gangen måtte fangerne slide i de kolde, fugtige og mørke klippegange i 12-timers skift uden at se dagslys, og hver tredje døde. Var det grusomt i Dora, var det for intet at regne mod Nordhausen, En udkommando for udkommandoen Dora. Beregnet til de fanger der var for svage til at være i Dora. Nordhausen var en udryddelseslejr. Her døde man af sult og mangel på medicin. Overlevende fortæller, at Dora var Buchenwalds Helvede og Nordhausen var Doras. Ingen forlader de frygtelige steder upåvirkede.

NORDHAUSEN KZ OG FABRIK 1943-45, MITTELBAU DORA.

D. 18 august 1949 angreb ca. 600 fly fra RAF forsøgs- og produktionsanlæggene i Peenemünde som led i OPERATION CROSSBOW, det var de allieredes planer for ødelæggelse af tyskernes udvikling, produktion og afprøvning og transport af våben herunder langtrækkende våben som V1 og V2.

Angrebet var ikke lammende, men forsinkede aktiviteterne i nogle få uger. Da der kunne forventes flere angreb, besluttedes det at flytte raketproduktionen under jorden. I begyndelsen af september blev kz-fanger sendt fra Peenemünde til Buchenwald og videre til Kohnstein for at bygge en ny kz-lejr. Ca 2.200 fanger i alt. I Kohnstein var allerede et omfattende system af minegange, som var anvendt til oplagring af forskellige forsyninger, råstoffer og andre materialer, siden 30'erne. Alt dette blev flyttet for at gøre plads til den kommende fremstilling af V-våbenproduktionen.

Samtidig gik jagten ind på at finde egnede teknikere og andre specialister blandt fangerne i hele kz-lejrsystemet. Det lykkedes at finde adskillige hundrede, som blev flyttet til Mittelbau.

I slutningen af 1949 var antallet af fanger vokset til 11.000 for at toppe i februar 1945 med ca. 40.000. Der blev lagt voldsomt pres på for at nå produktionsmålene. Til sidst blev der klaget til Speer over, at der var mangler ved specifikationerne, hvorfor der blev sendt yderligere teknikere til stedet.

Albert Speer, den tyske rustningsminister, med ansvar for krigsproduktionen besøgte Dora-Mittelbau, hvor han, selvom han var vidende om og vidne til grusomhederne og også passerede stakke af lig, IKKE reagerede overhovedet. I øvrigt klager Speer tilbage over, at de elendige forhold for fangerne med vold og mangelfuld ernæring har negativ indflydelse på produktionen, MEN han kræver ikke, at forholdene ændres til det bedre! Sagen skulle komme til at plage ham i Nürnberg, hvor han jo på mirakuløs vis slap for at blive hængt, men fik 20 års fængsel. Indtil december 1943 blev langt de fleste fanger brugt til at arbejde med at udvide gange. I den periode kom der næsten 1.500 godsvogne med udstyr, som skulle bæres eller køres ind i gangene. De fleste af fangerne, som var beskæftiget hermed, kom ikke levende ud. Arbejdsdagen var på minimum 16 timer, i perioder op til 18 timer.

Efter krigen fandt man ligene af næsten 100 fanger, som, da de var døde, blev smidt i betonen til maskinfundamentene i stedet for at blive slæbt ud. Det tog næsten 1.300 mandetimer at samle en V2 raket. Når raketterne var færdige, blev de transporteret ud af bjerget under kamuflagenet, så de ikke kunne ses fra luften.

Efterhånden som produktionen skred frem, støvsugede man andre koncentrationslejre for fanger med teknisk uddannelse. Sygeafdelingerne var til stadighed overfyldte, om egentlig behandling var der kun sjældent tale om. De sårede blev primært slæbt ud for ikke at ligge i vejen inde i produktionen.